

3. Кондратішина В. В. Кримінально-виконавча політика як елемент загальної політики у сфері боротьби зі злочинністю // Кримінально-правова політика держави: теоретичні та практичні аспекти проблеми : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 17–18 листоп. 2006 р.). Донецьк Донецьк. юрид. ін-т ЛДУВС, 2006. С. 209–212.

4. Про боротьбу з тероризмом : закон України від 20.03.2003 № 638-IV // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15> (дата звернення: 12.03.2019).

5. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 12.03.2019).

6. Замість АТО – ООС: що змінюється? // Вролос : сайт. URL: http://vgolos.com.ua/articles/zamist_ato_oos_shcho_zminyuietsya_314102.html (дата звернення: 12.03.2019).

Одержано 15.03.19

УДК 343.31

Юлія Петрівна СТЕПАНОВА,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права та процесу
факультету правоохоронної діяльності
Національної академії Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького (м. Хмельницький)

СПІЛЬНІСТЬ І ВІДМІННІСТЬ ОБ'ЄКТИВНИХ ОЗНАК ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ ТА ДИВЕРСІЇ

Науковці та практики неодноразово вказували на переповненість КК нормами, які мають значну спільність об'єктивних та суб'єктивних ознак, що зумовлює труднощі у їх кваліфікації в правозастосовній діяльності. До таких відносяться і склади, передбачені статтями 113 та 258 КК. Проте ці норми співвідносяться не в якості загальної та спеціальної, вони обидві виступають спеціальними по відношенню до ряду злочинів проти життя та здоров'я особи, злочинів проти власності, злочинів проти довкілля тощо. Визначення загальної норми, ознаки якої уточнені, конкретизовані та доповнені статтями 113 та 258 КК залежить від того, яка з альтернативних форм діянь, передбачених цими статтями, наразі вчиняється та на заподіяння якої шкоди спрямоване дане діяння.

Диспозиція ст. 258 КК «Диверсія» передбачає наступні форми діяння як ознаки об'єктивної сторони: 1) вчинення вибухів; 2) підпалів; 3) дій, спрямованих на масове знищення людей; 4) дій, спрямованих на заподіяння тілесних ушкоджень чи іншої шкоди здоров'ю людей; 5) дій, спрямованих на зруйнування або пошкодження об'єктів, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення; 6) вчинення дій, спрямованих на радіоактивне забруднення; 7) масове отруєння; 8) поширення епідемій; 9) епізоотій; 10) епіфітотій. Зовнішній прояв терористичного акту має значну схожість з диверсією (зокрема, щодо 1–5 форм діяння) та повторює з дещо зміненим формулюванням значну частину вищеперерахованих дій. Так, терористичним актом є: 1) застосування зброї; 2) вчинення вибуху, 3) підпалу; 4) вчинення дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини; 5) вчинення дій, які створювали небезпеку для заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків; 6) погроза вчинення зазначених дій.

Обидва зазначені склади злочинів є формальними за особливостями конструкції об'єктивної сторони. Окрім того, визнання злочинною погрозу вчинення хоча б однієї з перерахованих дій у ч. 1 ст. 258 КК означає наявність і усіченого складу злочину. Як бачимо, діяння в обох складах злочинів спрямовані на завдання фізичної шкоди необмеженому колу осіб, а також пошкодження або знищення об'єктів власності [1, с. 230]. Поряд з цим, якщо терористичний акт пов'язаний з заподіянням майнової шкоди незалежно від приналежності чи певних характеристик предмета злочину, в диверсії законодавець виокремлює специфічний предмет – об'єкти, які мають важливе народногосподарське чи оборонне значення, а також стада і колекції тварин, риба, посіви сільськогосподарських чи інших культур, лісові масиви (при поширенні епізоотій та епіфітотій).

І хоча деякі дослідники наголошують, що саме мета як ознака суб'єктивної сторони складу злочину відрізняє диверсію та терористичний акт, на практиці досить важко провести це розмежування, адже зазначена в ст. 113 КК мета «ослаблення держави» є досить загальною. І чи не перегукується вона з такими цілями терористів як, наприклад, провокація воєнного конфлікту або ж міжнародного ускладнення? Крім того досить часто шляхом досягнення найближчої мети – порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного, особа намагається досягти віддаленої мети – ослабити державу.

Аналіз ряду судових вироків, за якими особи були засуджені за вчинення диверсії, показує, що здебільшого пошкоджуються об'єкти, які мають важливе народногосподарське значення, зокрема об'єкти транспортної системи України (залізничні та автомобільні мости, залізничні колії та потяги, залізничні станції, опори електромереж) [2]. Таким чином, в багатьох випадках саме означені специфічні предмети дозволяють провести розмежування терористичного акту та диверсії.

Список бібліографічних посилань

1. Артеменко Д. С. Проблеми розмежування диверсії і тероризму. *Молодий вчений*. 2015. № 5 (57). С. 229–231.
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 13.03.2019).

Одержано 14.03.2019

УДК 343.85(477)

Вікторія Юріївна СТУПКА,

курсант 3 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія Юріївна ЦВІРКУН,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «ВОЄНІЗОВАНИ ТА ЗБРОЙНІ ФОРМУВАННЯ»

З моменту початку збройного конфлікту на Сході України та проведення антитерористичної операції надзвичайно актуальним стало питання виявлення, розслідування й запобігання фактам створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. Такі дії визначено в законодавстві України як злочин, передбачений ст. 260 КК України. За даними статистики, з 2001 до 2014 року дану норму майже не застосовували. Водночас із січня 2014 року, у зв'язку зі стрімкою зміною ситуації, загостренням криміногенної обстановки й соціальним напруженням, розпалюванням міжнаціональної та міжрегіональної ворожнечі, поширенням злочинів проти особи та корисливо-насильницьких злочинів в Україні, щороку збільшувалася кількість учинених зазначених зареєстрованих злочинів, що мають досить високий рівень латентності. Зокрема, з початку 2014 року було відкрито понад 1800 кримінальних проваджень за фактами створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. У 2014 році таких кримінальних проваджень було 475, 2015-го – 936, а із січня до листопада 2016 року – 628 [1].

Створене ззовні для реалізації правомірної мети (скажімо, захисту Української держави, протидії злочинності), воно у жодному разі не набуває якихось законних рис. Чинні Конституція та закони України прямо вказують на повноваження органів державної влади здійснювати оборону країни та забезпечувати правопорядок. Звідси випливає, що створення воєнізованих